

det ærede Medlem og Andre af hans Klasse have Børn, ere de saa dog ikke i Stand til ganske anderledes at vaage over disses Opdragelse og Undervisning, ikke at tale om, at de Forhold, hvorunder de fødes, give dem ganske anderledes Kræfter? Derjom det ærede Medlem har besøgt Arbejderhjem og Arbejderkoler paa Landet og i Byerne, saa vil han have overbevist sig om, under hvilke Forhold Arbejderne og deres Børn leve, under hvilke Forhold de udrustes til Kampen for Livet, men saa vil han ogsaa være nødt til at indrømme, at der ikke kan være Tale om, at Alle have lige Ret til at komme frem i Verden, saa vist som ikke Alle ere i Besiddelse af den samme Kraft. Hvor skal Kraften komme fra, hvor det Økonomiske, det Fysiske, det Mødelige mangler, og hvor Betingelserne for at skaffe det ikke ere til Stede? Nei, allerede af den Grund er den frie Konkurrence uretfærdig, og derfor sige vi: Det nytter ikke saaledes at sige til Menneskene: Kamp den opslidende Kamp indbyrdes, der maa noget Mere til end Individets Frihed til at tilkæmpe sig det mest Mulige, der maa ved Siden deraf være en Erkjendelse af Interessesernes Samvirken og af et Fællesskab, i hvilket Kræfterne kunne forenes til Arbejde til fælles Bedste, og det mene vi, at Tingen er mere kaldet til end netop Staten. Denne millionvise Forening af Kræfter er det, der skal bringe Udviklingen frem mod det Maaal, som vi mene, vi skulle stræbe imod. Denne Kamp mellem de Enkelte kan umulig føre til Andet, end at den Stærkere, Magten, altid faaer Ret. Det ærede Medlem mente imidlertid, at, naar den Stat, jeg tænker mig, muligvis i Fremtiden kom i Stand, saa vilde ogsaa den misbruge Magten. Ja, det er en Tankegang hos det ærede Medlem, som jeg beklager, men den har maaſte rodfæstet sig hos ham, fordi han ser, hvorledes hans Venner misbruge Magten i den Stat, vi for Dieblisset have. Men jeg haaber, at i den Stat, som stiller sig et andet Formaal, og hvor det ikke, saaledes som man næsten nu kan sige, er 7 Mennesker, Hans Majestæt Kongens Ministre sammen med deres Venner, der have Magten, der vil det blive noget ganske Andet, for der er det Folket, som rejger sig selv, og Folket vil ikke gjøre sig selv ulykkeligt. — Det ærede Medlem bestræbte sig for at bevise, hvad jeg ikke stal underkjende, at vort Samfund netop er blevet beriget ved den storartede Produktion, som i de sidste Aar er fremkommen, og hvortil han mente, at den frie Konkurrence havde bidraget, men han vilde dernæst ogsaa paastaar, at Arbeidernes Forhold vare blevne ganske anderledes, idet Arbejderne havde

faaet ganske anderledes Udbytte af deres Arbejde end i tidligere Tider. Jeg vil da sige til det ærede Medlem, at det er meget godt at staa her i Salen og paastaar det og sige, at det er en Kjendsgjerning, men naar det ærede Medlem fremkommer med en saadan Paastand, saa vil jeg sige det Samme til det ærede Medlem, som det ærede Medlem sagde til mig, nemlig, at jeg skulde bevise denne Stats Fortrinlighed, som jeg mente vilde være god, og jeg vil altsaa sige til ham: Bevis, at Arbejderne have det bedre nu end dengang, og at deres Kamp for Tilværelsen ikke er lige saa haard nu som tidligere. Det ærede Medlem lod jo til at være inde i Historien, men i saa Fald vil han jo vide, hvorledes den økonomiske Udvikling under den frie Konkurrence historisk foreligger. Det ærede Medlem talte om de mange Opfindelser under den frie Konkurrence og om, hvorledes de havde beriget Samfundet med uhyre Værdier, men jeg vil saa spørge det ærede Medlem, hvorledes gaar det da i Reglen med disse Opfindelser. Derjom et eller andet Geni opfinder en eller anden teknisk Kraft i vort Samfund, som maaſte i mangfoldig Grad kan bringe Fordel for Samfundsproduktionen, hvorledes gaar det saa denne Opfinder, derjom han er fattig og ikke selv er i Stand til at bringe Opfindelsen ud i Livet eller sætte den i Brug til Fordel for sig selv? Ja, saa henvender han sig til dem, der have økonomiske Kræfter til at sætte Tingen i Bevægelse, til Kapitalismen. Det bliver Kapitalisten, der afsjober Opfinderen Udbyttet, hele det Arbejde, han har havt, hele hans Tanke og Idee udbytter han til Fordel for sig. Naar han saa engagerer Arbejdere til at udføre Ideen i Form af en Maskine eller Andet, og denne er bleven færdig for den, som skal eie den, hvorledes staar saa Arbejderen overfor denne Opfindelse, kommer han til at høste Fordel deraf? Nei, tilsidst gjør Maskinen ham og hans brødløse, dem, som det ærede Medlem paastaar, høste Udbyttet, medens Kapitalistene ikke faae saa Meget. Nei, Kapitalismen tager Maskinen i Besiddelse, naar den er færdig, fordi den kan overflødiggjøre Arbeidskraften, som i Forveien var for dyr. Det kan betale sig at benytte de tekniske Kræfter i Stedet for de menneskelige, og dette bidrager bestandig til at gjøre Arbejdsløsheden i det moderne Samfund større og større (Afbrydelse af Hage). Det ærede Medlem skylder Bevis for, at det ikke er Tilfældet. Jeg tror næppe, at det ærede Medlem med alle sine Beskræbelses vil være i Stand til at bevise, at Arbejderne i Forhold til deres nuværende Livsvilkaar ere